

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**D. D. Emanuelis Gonzalez Tellez, In Inclyta Salmanticensi
Academia Collegii Majoris Conchensis Alumni, &
antiquioris vespertinæ Sacrorum Canonum Cathedræ
propriarii Interpretis; in Pinciano Sanctæ ...**

Additis Notis uberioribus ab Historia, & Chorographia

Complectens Librum Qvintum

González Téllez, Emanuel

Francofurti Ad Moenum, 1690

Caput XIV. a Bisuntino Archiepiscopo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74544](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74544)

⁴ Et contra eam testimonium tulit.] Conjunxit simul Alexander, quod ipse inimicus fuerat, & quod contra ipsam testimonium dixerat, nam ex depositione tantum suspectus fiebat, non vero inimicus, ut probat Donel. lib. 15. comment. cap. 2. Mancinus lib. 1. genial. cap. 42. Qui autem

testimonium dixit contra me in causa criminali, iterum quasi inimicus contra me non auditur, l. antepenult. ff. de testibus: quam contra Cuiacium explicat Forner. lib. 2. select. cap. 10.

Commentarium hujus textus dedi supra in cap. cum P.

CAPUT XIV.

a Bisuntino Archiepiscopo.

Licet in Beato Petro Apostolorum principe ligandi, atque solvendi nobis à Domino sit attributa facultas, quam in subjectos, juxta suorum exigentiam meritorum exercere liberè debeamus; exemplo tamen illius, qui omnes salvat, & neminem vult perire, libentiùs intendimus ad solvendum, quàm ligandum, etsi nonnullæ sunt culpæ, in quibus est culpa relaxare vindictam. Sanè cum olim ex litteris B. Decani sancti Stephani, & G. Cantoris, I. T. I. O. & N. Canonicorum Ecclesiæ Bisuntinæ ad Apost. Sedis audientiam pervenisset, te varia crimina commisisse, ac ab eis fuisses per eandem litteras super perjurio, crimine simoniæ, & incestu delatus, fel. rec. Cœl. Pp. prædec. n. servatâ judiciariâ gravitate, tibi certum terminum assignavit, quo responsurus objectis, Apostolico te conspectui præsentares. Cum autem tu juxta tenorem factæ tibi citationis ad Sedem Apostolicam accessisses, te, & dil. fil. I. & O. Archid. apud Sed. Apostolicam constitutis, expectavimus aliquandiu, si qui forsitan contra te procederent, & quæ de te litteris intimarant, proponerent inscribendo. Cæterum cum nec unus appareret, qui te impeteret de prædictis, ne aliquid de contingentibus præmittere videremur, à prædictis I. & O. Archid. in nostra, & fratrum nostrorum præsentia constitutis quæ sivimus diligenter, si quid super præmissis adversus te pro se vel alii proponere vellent, & quod scripserant, legitimè demonstrare. Ipsi autem, quod non proposito accusandi hæc scripserant, responderunt; sed quia tu super quibusdam incorrigibilis videbaris, quædam de te Sedi Apost. duxerant intimanda: sed nuntius, qui pro litteris impetrandis accessit, mandati formam præsumpsit excedere. Nos igitur famæ tuæ consulere cupientes, dictis Canonicis contra te super prædictis silentium duximus imponendum, ne te de cætero his super ipsis accusare liceat, vel infamare, illius sequentes exemplum, qui cum mulieri dixisset: Quis te condemnavit mulier? Et illa: Nemo Domine. Nec ego, inquit, te condemnabo: vade, jam amplius noli peccare. Quia verò prædicti Canonici circa vinculum inscriptionis desistere voluerunt, eis de juris permissione id non duximus imputandum. Ne autem in absolutione tua minus canonicè procedere videamur, quamvis potiùs in odore bonæ opinionis nostrorum Cœpiscoporum, quàm eorum infamia delectemur, ven. F. n. Cabilon. Episcopo, & dil. fil. d. Abbati de Firmitate inquisitionem famæ tuæ duximus committendam. Datum Romæ, & c. iv. Idus Junii.

NOTÆ.

a Bisuntino.] Ita etiam legitur in tertia collectione, sub hoc tit. cap. 1. & in epistolis ipsius Pontificis editis Coloniae, fol. 121. Bisuntium, seu Besuntium, vulgò *Bezanccon*, amplissima est urbs Gallie in Comitatu Burgundiæ, cujus meminerunt Cæsar lib. 1. de bello Gallico, cap. 9. Marcellinus lib. 15. Tacitus lib. 20. annal. quos referunt fratres Sarmath. tom. 1. Gallia Christ. folio 118. Aliquando Imperialia jura novit, teste Crantzio lib. 15. Saxon. cap. 15. Dicitur & Chrysopolis, estque Metropolis maxima Sequanorum, quæ quinta Lugdunensis dicitur, ut probat Idumay in notis ad Innoc. III. epist. 164. De Amadeo ejus Præsule in præfenti agitur. Cum enim Amadeus delatus esset coram Cælestino III. à Canonicis & Archidia-

conis suis de perjurio, simonia, & incestu, in Curia Romana ad diem dictum stetit: sed defuncto Cælestino, nullo accusatore se inscribente Innocentius III. ejus famæ inquisitionem commisit Cabilonensi Episcopo & Abbati de Firmitate. Dum pendebat hæc inquisitio, Humbertus, Stephanus, & Petrus Bisuntinæ diocesis Amadeum iterum Innocentio deferunt, qui causam commisit Bernardo Gebennensi Episcopo l. 2. registr. 14. epist. 124. & tandem inquisitione peractâ, purgatio canonica injuncta fuit ipsi Archiepiscopo ab Innocentio III. in epistola missa Episcopo Lingonensi, & Abbati Morismundi, lib. 4. registr. 16. epist. 63. in hæc verba: *Audius & intellexis, quæ super inquisitione facta contra venerabilem F. N. Archiepiscopum Bisuntin. fuere proposita coram nobis: quia per depositiones testium constat evidenter, ipsum clericos, cum eos promovebat ad ordines, fecisse promittere*

mittere datâ fide; quod eum per Sedem Apostolicam, vel per alium super obtinendo beneficio non vexarent: ut puniatur in quo deliquit, eundem à collatione ordinem duximus suspendendum, & quandiam nobis placuerit, volumus manere suspensum. Interim autem per aliquem de suffraganeis Ecclesie Bisuntinae, cum necessitas postulaverit, clericis Bisuntinae Diocesis ordines conferri mandamus. Ceterum quoniam idem Archiepiscopus super vitio simonia, ac lapsu carnis, nec non venditione iustitiae dignoscitur infamatus, super iisei purgationem cum certia manu Episcoporum sua provincia, vel etiam vicinarum, & trium Abbatum Bisuntinae diocesis bonae opinionis, & vite, qui de conversatione ejus cognoverint, indicentes, discretioni vestra per Apost. scrip. mandamus, quatenus ab eo infra tres menses praefixos à nobis hujusmodi purgatione receptâ, ipsum super illis articulis boni testimonii publicè nuntietis. Quod si forte in purgatione defecerit, ipsum à pastorali regimine amoventes, faciatis Ecclesia Bisuntina de persona idonea provideri. Vos denique Frater Episcopo, & Fili Abbatis, &c. Datum Lateran. ix. Cal. Junii, Pont. N. anno xvi. Et cum circa formam ipsius purgationis Amadeus ad Innocentium III. appellasset, eisdem iudicibus formam in purgatione servandam praescripsit in cap. final. de purgat. canon. An verò in ea defecisset, non constat. Fratres Sarmath. ubi supra, referunt eum privatum Episcopatu decessisse.

b Nemo te condemnavit.] Verba sunt Christi Domini apud Joannem cap. 8.

c Inscriptionis.] De qua agemus infra, in cap. super his.

2. d N. Abbati.] Odoni videlicet, ut refert Manriquez to. 1. anal. Cisterc. in serie Abbatum de Firmit. num. 8. De quo monasterio nonnulla notavi in cap. ex litteris, de constitut.

COMMENTARIUM.

3. Conclu-
sio tradi-
tur &
proba-
tur.

EX hoc textu sequens communiter deducitur assertio: *Discens se aliquem accusatum sine poena, potest desistere ab accusatione ante inscriptionem, & sic desistenti silentium perpetuum imponitur.* Priorem partem, videlicet ante inscriptionem licere accusatori desistere, probant textus in l. questum §. ff. ad Turpil. l. 17. Cod. ad leg. Jul. de adult. & argumento legis quamvis II. legis libertus §. ff. de in jus vocando. Secundam partem, scilicet desistenti ab accusatione imponendum esse perpetuum silentium, probant textus in l. 2. ff. ad Turpil. l. 3. ff. de praevatic. l. 2. §. 1. l. si maritus §. si negaverit, ff. ad leg. Jul. de adult. l. accusationem; Cod. qui accusare, l. quarum §. si venditor §. ff. de ad lit. edict. Paulus lib. 1. sent. tit. 5. §. 2. Illustrant Baldus, & Salicet. in dict. l. accusationem, Padilla in l. transgere, à num. 91. Tiracquel de retract. tit. 1. ad fin. Petrus Greg. lib. 32. synag. cap. 22.

4. Tradi-
tur du-
bitandi
ratio.

Sed pro dubitandi ratione sic argumentor: Accusator desistens ab accusatione, punitur ex Senatusconsulto Turpilliano variis poenis, ut statim dicemus; & principaliter ex l. 1. vers. Si quis autem. Quae extat in cap. ult. vers. si quis 2. quest. 3. Sed in praesenti casu jam accusavit Episcopum Bisuntinum de incestu, & simonia, ipseque citatus Romam venerat: igitur impunè non poterat desistere ab accusatione, praecipue quia per citationem pendet accusatio, seu lis, quae incipit ab ipsa citatione, argumento §. ultimi,

Instit. de penis, temer. litigant. Clement. 2. ut litigant. Accedit, quia ratio boni publici, quae nititur Senatusconsultum, ut statim videbimus, viget etiam in hoc casu cum primum facta est citatio. Deinde difficilis est secunda pars assertionis, ubi docetur in praesenti specie canonis desistentibus ab accusatione impostum fuisse silentium perpetuum; nam ubi accusator impunè, licetque desistat ab accusatione, non prohibetur iterum accusare, si postea poenitentia ductus, velit accusationem repetere, dummodo res integra sit, & nulli inferatur praesudicium, l. 3. ad finem, vers. Si is cui, ff. de sepulchr. violat. argumento legis mancipiorum §. ff. de optione legat. Sed in praesenti casu canonicis jure, & impunè omisit accusationem, refert Innoc. III. igitur non erat illis silentium imponendum.

Qua dubitandi ratione non obstante vera est praesens assertio, cujus decisivam rationem ut agnoscamus, sciendum est, quod licet nemo accusationem proponere, & exordiri cogatur, immò cuilibet liberum sit reum criminis deserre, vel non, l. unic. junctâ rubric. Cod. ut nemo in vitis accusare, vel agere cogatur; tamen ubi quis jam accusavit, & accusationem in iudicio legitime proposuit cum subscriptione, necessariò cogitur persequi, nec liberum est ei impunè desistere, l. ab accusatione §. l. res qua 22. §. ult. ff. de iure fisci: quia publicè interest accusationem non intermitteri, si vera sit, ut delicta puniantur, l. sita §. ff. ad leg. Aquil. l. congruit, ff. de offic. Praesid. siue falsa, ne calumniatores impunè discedant.

Quare desistens ab accusatione, seu tergiversator, publico iudicio instituto, in rempublicam peccat, cujus interest crimina publica vera in iudicio delata coerceri, & illorum publicam vindictam temerè, & sine causa non impediri, l. 3. ab accu-
De de-
sistente
ab accu-
satione.

ditionem, l. congruit, ff. de offic. Praesid. cap. ut fama, de sent. excom. & insuper ne quis innocens temerè accusetur sub fiducia, & spe desistendi postea ad libitum. Nec novum est eos, qui aliquid incipere, aut facere non coguntur, postquam coeperint negotium facere, cogi ad illud proseguendum, l. 3. §. 1. ff. de arbit. l. salarium §. ff. mandatum, l. sicut, Cod. de O. & A. cap. licet, de voto. Ergo qui ab accusatione publici iudicii per se, nullâ precedente abolitione, omnino desistant antequam lis finita sit, variis poenis puniuntur, ex Senatusconsulto Turpilliano Neronis tempore celebrato anno Christi 62. urbis 813. ut probat Panciroli lib. 2. var. cap. 136. In primis puniuntur extraordinariè poenâ quinque librarum auri fisco applicanda, l. 3. ff. de praevaticat. Deinde repelluntur omnino ab hujusmodi accusatione, ita ut licet velint eam persequi, non audiantur, l. 2. & 3. ad Turpil. l. 3. & 4. Cod. eod. titul. Insuper infamiam incurrunt, l. spurii §. qui iudicii, ff. de accusat. l. 2. in fin. Cod. ad Turpil. & in expensis, & damnis puniuntur, l. 3. Cod. qui accusare, l. absentem §. vers. In accusatore, ff. de penis. Consonant lex 7. tit. 1. part. 7. docet Divus Thomas 2. 2. quest. 68. art. 3. in corpore, & ad 3. Sotus lib. 5. de iust. quest. 5. art. 3. Bonifac. de malefic. ritual. de poena desistentis, Dnarenus ad ritual. ff. ad Turpil. ad quam Turpilliani partem spectant textus in l. tutorem 22. §. 1. ff. de his qua ut indign. l. miles II. §. 3. ff. ad leg. Jul. de adult. l. iure §. l. criminum l. abolitionem §. C. eod. tit. l. 14. §. 2. ff. de bonis libert. l. vel iudicio 20. l. qui ergo, §. pennit. ff. de his qui notant infam. juncto

Et Donello lib. 18. *comment. cap. 18. vers. Non-*
dum: & l. res 22. cum sequent. ff. de jur. dot. l. 8. Cod.
de his que ne indign. l. si quis 7. §. 1. ad Turpil.
Junctis Salmatio ad jus Atticum c. 10. Marcel Do-
nat. in notis ad Lamprid. Ideo licet reus possit tran-
sigere de delicto à se commisso omni tempore, l.
transigere, C. de transact. tamen auctoritatum ante
propositam accusationem id licet ut docet Anton.
Mattheus de crim. ad lib. 48. Pandect. tit. 19. c. 7.
num. 6. Excipiuntur tamen ab his poenis femina,
& minor. l. 1. §. accusationem 10. ff. ad Turpil. nam
mulier si deserat accusationem, ad quam nimio
ferore processit, excusatur, quia dum suorum in-
juriam prosequitur, ignoscendum est illius dolo-
ri, ad quem sexus ratione facilius movetur, nisi
pacto, aut pretio accepto desistat, l. 5. ff. eod. tit.
item excusatur illi, qui doli propositi expertes solâ
juris, aut calus necessitate circumventi accusatio-
nis peragendæ animum abjiciant, vel deponunt,
& illi, quos sine ulla calumniæ suspitione justus
dolor creditus, aut falsa opinio in accusationem in-
duxit.

6.
De abo-
litioni-
bus.

Abolitione factâ licet accusatorem accusatio-
nem deserere supra dixi. Est autem abolitio, finis
accusationis, quâ reus à steorum numero eximitur,
& aboletur accusationis memoria, l. si interven-
niente 12. ff. ad Turpil. Ea triplici modo contingit,
licet duplicem tantum agnoscat Cuiacius ad Pan-
lum lib. 5. *sent. tit. 17. & ad tit. C. de abolit.* Prima
publica, cum status temporibus feriarum, vel
ob celebritatem Paschalem, vel extrâ ordinem,
ob diem insignem, publicamve lætitiâ, reorum
nomina abolentur, & ipsi è carcerebus in lucem
prodeunt, l. 3. C. de Episc. audiem. l. 8. §. 9. & 12. ff.
ad Turpil. l. 1. 2. & 3. C. de gener. abolit. l. final. C.
Theodos. de indul. crimin. ibi: *Liberatâ Republicâ*
tyrannidis injuriâ omnium reos relaxare præcipi-
mus. Plura de hac abolitione congescit Altesferta de
Ducibus lib. 1. c. 6. Secundo privatum abolitio
contingit, cum accusator à Judice impetrat accusatio-
nis omnittendæ licentiam ex justa, & probabili cau-
sa, veluti propter errorem, militiam, cognationem,
& similes, l. 10. ff. ad Turpil. l. 2. Cod. de abolit. l.
abdicacionem 16. l. quamvis 30. ff. ad leg. vel. de
adult. l. Senatus 15. ff. de jur. fisci. Tertia abolitio
contingit cum accusatore mortuo, aut justâ cau-
sâ impedito, quo minus profectui accusatio-
nem, reus petit nomen ejus aboleri. Planè aboli-
tionis hujusmodi, licet in aliquibus conveniant,
in aliis tamen differunt valde. Conveniunt qui dem
in eo, quod quæcunq; ex eis sufficit, ut accusa-
tor impunè desistere possit ab accusatione. l. 1. §.
si quis autem, l. si interveniente, ff. ad Turpil. l. 1.
tamcâ Glofsâ i. C. eod. tit. in eo etiam conveniunt,
tam prima, quam secunda abolitio, quod utraque
locum habet cum leviora crimina objecta sunt.
Graviorum verò criminum reis abolitio non pro-
dest, l. Domitianus 16. cum lege sequenti, ff. ad Tur-
pil. l. ultim. C. de abolit. l. 3. C. de Episc. aud. l. pen-
ult. Cod. de calumn. l. 29. tit. 1. part. 7. quia in his
gravioribus delictis, si abolitio concederetur, po-
tius contaminari gaudium, lætitiâque publica,
quam ostendi videretur, ut aiunt Imperatores in l.
4. C. Theodos. de indulg. crimin. quæ extat in dict.
l. 3. C. de Episcop. aud. & apud Jacob. Sirmundum
in append. C. Theodos. ibi: Quis enim sacrilego diebus
feriatis indulgeat: quis stupri, incestive reo tempore
castitatis ignoscat? quis non raptorem virginis in
summa quiete, & communi gaudio non prosequa-
tar instantius? Nullam sententiâ vincularum requiem

ij, qui quiescere defunctos quadam sceleris immani-
tate sinunt. Nec obstat lex i. C. de general. abolit. ubi
ad vim illatam abolitio quoque produci videtur.
Nam accipienda est de vileiori, non publica,
& gravi. Differunt tamen in eo præsertim, quod
prima abolitio non nisi à Principe, vel Magistra-
tu ejusdem auctoritatem habente conceditur, l. 2.
ibi: *Indulgentia nostra, C. de gener. abolit. l. interve-*
niente 12. ff. ad Turpil. Secunda verò à Præside seu
Judice competente, apud quem agitur ex justa
causa, & de qua cognitio præcedere debet, d. h.
1. *vers. Abolitio: licet Plinius lib. 7. epist. 6. & 10.*
hanc rem Cæsaris cognitioni reservatam memo-
ret. Differunt deinde in eo, quod prima regula-
riter non est ita perpetua, quin post triginta dies
utiles finitis feriis, non solum alius, verum & ipse
non possit repetere accusationem, l. si quis 7. &
12. ff. ad Turpil. l. 1. C. de gener. abolit. cum post a-
lias abolitiones non possit accusator etiam post
30. dies accusationem repetere, nisi à Principe
impetraret, l. 1. C. de abolit. l. 4. ff. ad Turpil. l. 3.
C. eod. l. 11. §. ultim. ff. de accusat. Decianus *suprà, nu-*
4. & 38. Cuiac. de præscript. & termin. c. 10. Anton.
Mattheus ad tit. de accusat. cap. 6. quamvis alius
intrâ ejusmodi 30. dies possit eandem repetere
accusationem, dict. l. 3. §. ultim. ff. ad Turpil. dict.
l. au privatum, vers. triginta. Dixi regulariter, quia
abolitio, quæ ob natalem Principis conceditur,
perpetua est. Idem quæ in l. 1. Cod. Theodos. de indulg.
crimin. Corripus Africanus lib. 2. de laudibus Iustini
minoris.

--- Precibusque dolentem

Annuat, & solvit cunctos à crimine iussit.

Et quasi Deus est, cui verbo competit uno
iustificare malos, mediâque à morte levare.

D. Chryostomus in Mattheum homil. 3. Solent
Reges nato sibi filio indulgentiam Regno suo donare.
Philippo contra Flaccum, ibi: *Bonis, & recte, non*
insolentior administrantibus mos est in neminem
damnatorum animadvertere, donec solenes celebri-
tates nataliâ Augustorum festa prætereant, Greg.
Turon. lib. 6. Histor. Francor. c. 23. ibi: Deinde post
multa funera filiorû Chilperico Regi filius nascitur,
ex hoc jubet Rex omnes custodias relaxari, vinculos
absolvi. Apud nos talis abolitio statuta reperitur
in l. 1. tit. 32. p. 7. de qua plura Mastrill. de indul. Regis
Sicilia, Jul. Clarus quest. 59. ubi plura Baiardus,
Borel. de præstant. Reg. cap. 38. num. 85. Plaza de
delict. lib. 1. cap. 38. D. Joannes Latrea decis. 25.
Granar. Zypeus lib. 2. de jurid. cap. 8.

Deinde sciendum est, valde controversum esse
apud Interpretes, quando, seu quo tempore di-
catur quis accusasse, seu accusationem instituisse
ad effectum ut impunè eam deserere non possit.
Et obtinuit communis sententiâ, videlicet secuturum
verba & mentem Senatusconsulti Turpilliani
non licere impunè desistere post litis contestationem,
ita ut ante eam etiam libello dato liceat ac-
cusatori discedere: quomodo accipiunt legem 1.
Cod. ad Turpil. ibi: *Causâ criminis ordinatâ, legem*
questurum, ff. eod. titul. Verùm hæc sententiâ susti-
neri non potest: tum quia consultus in d. l. quasi-
tum, dum ait eum, de quo ibi, Senatusconsulti
verbis non contineri, nunquam sentit de verbis
quoad superficiem, sed verbis rectè, & juxta pro-
prium sensum acceptis, ac proinde juxta mentem,
& sententiam legislatoris, juxta textum in l. nomi-
nis 6. ff. de V. S. Tum etiam quia Pontifex in præ-
sentu, nullâ factâ monitione litis contestationis,
apertè docuit Canonicos ante inscriptionem fa-

7.
Quo tem-
pore liceat ac-
cusatori
desistere.

etiam in ipsa accusatione desistere potuisse. Quare verius est, litis contestationem nullatenus esse necessariam; desiderari tamen libellum solemnem, quo reus criminis in iudicium refertur, & contra illum accusatio instituitur, ita quod ante eiusmodi libellum possit, post eundem verò nequeat accusator impunè desistere, ut docuerunt Glossa, Cinnus, & Salicetus in l. 1. C. ad Turpil. quæ sententia suadet ex d. l. *quæsitum*, ibi: *Si non objecisset*, & per argumentum à contrario, ex cap. ult. ibi: *Inscriptionem fecisset*, junctâ Glossâ, 2. qu. 3. l. 1. C. ut intra certum tempus, ibi: *Accusator reum in iudicium sub inscriptione detulerit*; & ex præsentis textu, ibi: *Cura vinculum accusationis*. Nam in scriptio, de qua in his iuribus, fiebat in simul cum libello accusatoris, l. 3. in princip. ff. hoc tit. quæ extat in cap. final. ver. *libellorum*, 2. quæst. ult. In eo accusator cavebat se perseveraturum in accusatione usque ad sententiam, & talionis pœnæ se subscribere, aut inscribere, l. qui crimen 7. in princip. ff. hoc tit. l. 3. C. qui accusare. Dicemus infra in cap. super his. Post hunc ergo libellum, qui inscriptionis dicebatur, dicit. l. 3. hoc tit. non licebat desistere ab accusatione; antea verò licebat, cum adhuc accusator ad persistendum non se obstringeret: & hoc innuitur dùm docetur ante inscriptionem posse accusatorem impunè desistere in d. l. 1. Cod. ad Turpil. ibi: *Inscriptionibus depositis*, & *fideiussore de exercenda lite*; & l. 3. C. qui accusare; & in præsentis textu. Et quia in libello continebatur inscriptio huiusmodi ad persistendum, paria sunt dicere accusatorem ante inscriptionem desistere posse, post illam verò non ita; ac dicere, posse, vel non posse eundem desistere ante, vel post libellum accusatorium solemniter editum, quo accusatio instituitur in iudicio: ut defendit Abbas in præsentis, num. 6. & ita conciliandi sunt DD. qui asserunt post libellum non posse accusatorem desistere, cum iis, qui docuerunt post inscriptionem tantum non posse desistere.

8. Nec pro communi sententia supra adducta facit textus in dicit. l. 1. C. ad Turpil. in illis verbis: *Causa criminis ordinata*. Quæ accipienda sunt, non de ordinatione per litis contestationem, sed per libellum solemniter editum cum prædicta inscriptione; quia tunc dicitur causa criminis ordinata ex parte accusatoris, dicit. l. 3. ff. hoc tit. l. 3. C. qui accusare: licet ex parte accusati non sit causa ordinata, usque dum ille accusationi respondeat. Idque satis expressit Imperator in dicit. l. 1. ubi post illa verba, *Causa criminis ordinata*, se ipsum explicans subdit, id est, *in inscriptionibus depositis*, & *fideiussore de lite prosequenda præstito*. Quæ verba satis ostendunt ordinationem, de qua ibi agitur, non consistere in contestatione, sed in præscriptione, & aliis de quibus ibi: *Quod verò Imperator annectit in illis verbis; Eo qui accusator, sub officii custodia facto*, non refertur ad requisita necessaria, ut accusatus impunè possit desistere ab accusatione; sed ad hoc, ut abolitio, de qua statim agitur, impetrari possit per accusatorem absque accusati consensu: etenim ubi accusatus carcerem sustinuit, non conceditur abolitio accusatori eam penitentibusque eiusdem accusati consensu, l. final. ver. *in autem*, Cod. de abolit. cap. ult. in princip. 2. quæst. 3. Quod si carceri non fuit mancipatus, sed sub officii, id est officialis custodia traditus, ut exponit Cuiac. lib. 8. obser. cap. 10. potest accusator impetrare abolitionem ex iusta causa absque consensu accusati intra dies triginta ab eo, quo sic

sub officii custodia est, dicit. l. ultim. Probat igitur Imperator in dicit. l. 1. in Turpilianum incidere eum, qui crimen publicum derulit, & ordinatâ causâ, id est inscriptionibus depositis, & fideiussore de causa prosequenda præstito, & non impetratâ abolitione, ubi reus sub Officialis custodia traditus est, accusationem deseruit. Nec etiam favent communi sententiæ textus in dicit. l. *quæsitum*, ff. ad Turpil. l. miles, §. 1. ff. ad leg. Jul. de adult. quia in utroque textu, licet accusator libellum obtulerit iactatorium, seu comminatorium futuræ accusationis, in quo asserit se accusaturum; non tamen accusavit, nec libellum cum inscriptione solemniter proposuit, ut colligitur ex dicit. l. *quæsitum*, ibi: *Obiecturum minatus est*; & ibi, *si non objecisset*. Quæ verba satis innuunt, aliud asserendum esse, si accusator jam objecisset, & accuset. Similiter constat ex dicit. l. *multis*, §. 1. ibi: *Accusaturum, & restatus fuisset*, junctâ Glossâ verbo *Fuisset*, dum dicit, *focerum illic non obtulisse libellum*, intelligi accusatorium de præsentis, licet iactatorium, seu comminatorium obtulisset. Et cum Consul ait, *focerum desistisse ab accusatione*, accipit Glossa de accusatione comminata in futurum, non verò instituta, aut proposta de præsentis. Glossam sequuntur Dinus, Bartol. & Angel. ibi. Abbas in præsentis, num. 4. Anan. num. 7. Felinus num. 2. juxta quem sensum in dicit. §. 1. est textus singularis, quo probatur, non solum repelli ab accusatione eos, qui desistunt ab ea, quam de præsentis proposuerunt; verum etiam desistentes ab ea, quam comminati sunt in futurum, ut in præsentis textu etiam docet Innocentius. Inde deducitur, ad effectum ut accusator desistens incidat in Turpil. non sufficere quod accusatus sit, qui ante libellum cum subscriptione prædicta, etsi citatio præmissa sit, verum est dicere accusatorem desistere ante inscriptionem, & ante libellum solemniter editum, & antequam accusator obtinuit sit prosequi accusationem usque ad finem. Quod & aperte probatur ex præsentis textu in princip. ibi, *Citationis*: in quibus refertur, Archiepiscopum post Canonicorum delationem fuisse citatum: & adhuc ait Pontifex, post eam citationem adhuc accusatores posse desistere.

9. Consequens est alia quæstio, quando, & quo tempore desistere possit accusator impunè absque pœna Turpilianis in illis criminibus, in quibus attento iure inscriptio locum habet: quos referemus supra in cap. super his. Et videtur, quod in illis possit in quacunque parte litis impunè desistere; quia semper verum est dicere, quod desistit ante inscriptionem. Sed verè dicendum est, in his casibus, in quibus inscriptio non desideratur, desiderari litis contestationem, seu actum proximum litis contestationi. Unde hodie in praxi, cum prædicta inscriptio usu recepta non sit, idèd impunè ante litis contestationem desister, ut dicemus in dicto cap. super his.

10. Tandem sciendum est, accusatorem quovis modo desistente ante causæ exitum, sive licitè, & impunè, veluti ante inscriptionem; sive post illam, interveniente abolitione; sive illicitè, ut potè post inscriptionem, nullâ abolitione præcedente, causam criminalem non extingui omnino, nec reum absolvi à crimine, immò adhuc contra ipsum procedi posse, non solum alio accusante, verum etiam Iudice ex officio prosequente, l. 3. §. ult. ubi Bartol. ff. hoc tit. l. penult. ff. de public. iudiciis, l. 2. ibi: *Sed adversus nocentem*, Cod. de abolit.

ii. cap. 2. de collat. derog. & satis expressit Innocentius in præfenti, in fine, dum ne minus canonicè procedere videatur, docet, quod licet accusatores desisterent, adhuc inquirendum esse contra Archiepiscopum, probantur Jul. Clarus d. §. ult. quæst. u. num. 9. Padilla in l. transgredere. num. 46. C. de transact. ut autem Judex ex officio procedere possit, accusatore desistente, desideratur ut causa criminalis ejus naturæ sit, ut aliàs Judex ad ejus inquisitionem procedere possit, aliàs sicut nec à principio, ita nec desistente accusatore Judex inquirere valet.

11.
Traditio
curra-
tio deci-
dendi.

Quibus ita animadversis apparet vera ratio præfentis decisionis; nam cum Canonici Bisuntini in ejus specie adhuc accusationem legitimè cum inscriptione non proposuissent coram Innocentio III. potuerunt impunè desistere ab Episcopi accusatione absque eo, quod tanquam tergiverfatos puniri possent: & quia interrogati à Pontifice, an vellent accusationem proponere, aut haberent quid undè conquererentur de prædicto Archiepiscopo, responderunt, nec causam habere, nec velle accusationem instituere, idè illis perpetuum silentium imposuit: sed quia desistente accusatore, aut regulariter abolitione impetratà, crimen non extinguitur, sed tantum accusatio perimitur, idè etiam Pontifex perpetuum silentium imponeret Canonicis, ne amplius Archiepiscopum accusare possent super eisdem criminibus, non propterea ab eisdem delictis ipsum Archiepiscopum absolvit, nec prohibet de his per alios accusare; sicut Dominus noster, cujus exemplum Pontifex adducit, & habetur *Ioannis cap. 8. adulteram absolvit à crimine, vel accusatione, si postea legitimè accusaretur, quamvis tunc nullo existente accusatore, aut in iustitio iudicio meritò abire permiserit.* Undè illa verba finalia hujus textus, *nec tamen in absolutione tua,* non sunt intelligenda de absolutione à criminibus, vel simpliciter, & absolurè ab accusatione, vel inquisitione super eisdem criminibus, sed tantum de absolutione ab accusatione proposita per Canonicos. Illud summè notandum est, Innocentium III. non committere inquisitionem contra Archiepiscopum Cabilonensi Episcopo, & Abbati de Firmitate super criminibus, ad quam necessarid præcedere debet infamia, *cap. qualiter 24. in princip. & in fine, ibi: Inquisitionem clamosa insinuatio: hoc titul.* sed tantummodo committere inquisitionem super fama Archiepiscopi, ut constat ex illis verbis: *Inquisitionem famam tuae.* Ad hanc enim inquisitionem sufficit modica diffamatio, nec desideratur infamia, cum in ipsa inquisitio fiat ad famam, vel infamiam investigandam; ita quod si infamia appareat, inquisitio fiat super crimine contra infamatum, juxta textum in *dict. cap. qualiter: quem ex hoc textu exponunt, & limitant ibi Immola in fine, Abbas num. 4. Felinus num. 3. vers. Opponitur ulterius, Marianus num. 16. Duennas regul. 298. limit. 3. Maranta de ordin. judic. cap. 6. num. 26. Jul. Clarus dict. §. ult. quæst. 6. num. 4.*

11.
Dissol-
vitur
dubia
diratio.

Nec obstat dubitandi ratio supra adducta, cui ut satisfaciatur Aretinus in præfenti, *num. 12.* asserit Canonicos, de quibus in præfenti, non fuisse accusatores, nec tales ab Innocentio judicari; sed tantummodo denunciatores: & quia inscriptio attento Jure Canonico, locum non habet in denunciatione. *cap. qualiter 24. ad fin. hoc titul.* verba illa hujus textus, *curà vinculum inscriptionis,* quæ vulgò exponuntur, id est ante vinculum, ipse

accipit præter, seu extrà vinculum, quasi hoc casta inscriptioni locus non esset. Verum intellectus hic non solum repugnat proprietati verborum, verum & menti ipsius Innocentii, qui intendit, & supponit Canonicos fuisse accusatores; aliter enim si essent tantum denunciatores, frustra se excusarent; eo quod nuntius mandatum excefferit accusando; & frustra Pontifex diceret eosdem destitisse ab accusatione, quod necessarid supponit eos accusare, *l. destitisse ro. ff. de judic. l. non potest 209. de R. I. & apertius refellitur Aretini sententia, si seriò perpendatur integra hujus textus in præfenti transcripta.* Quare hac omiffa solutione dicendum est, accusationem in præfenti casu legitimè cum inscriptione propositam non fuisse, & ita juxta supra tradita licitè, & impunè potuisse Canonicos desistere ab accusatione. Nec interest, quod citatio præcessisset. Undè videtur, Canonicos accusationem deseruisse. Nam responderetur in hac materia non attendi, nec considerari tantummodo quod accusatio pendeat, sed quod instituta sit per libellum in forma juris, cum prædicta inscriptione; & consequenter sicut citatio non requiritur, ita nec sufficit per se, nisi præcedat solemniss scriptio. Nec obstat, quod si accusator desistere possit post citationem, jam daretur eidem occasio vexandi adversarium per citationem; & insuper infamandi eum de crimine. Quia responderetur, quod licet si post citationem desistens non incidat in pœnam Turpilliani, quæ ante inscriptionem non habet locum; nihilominus in expensis, & damnis ex citatione sequutis condemnandus est, juxta dictam legem *3. C. qui accusare, legem eam quem 79. in princip. ff. de judiciis, cap. calumniarum, de pœnis:* docet Glossa *2. in præfenti, verbo Sed videtur.* Et etiam actione injuriarum conveniri valet, juxta textum in *l. rem apud 25. §. ait, vers. Si quis libello, ff. de injuriis.* Quod si iustus, in præfenti casu Canonicos post citationem desistentes nullatenus condemnari, immò Innocentium asserere ex juris permissione non esse illis imputandum, quod desistere voluerint, ut habetur in *dict. vers. Quia verò:* Respondet Glossa, Canonicos excusari ab ejusmodi condemnatione, quia nuntius ab eis missus crimen deferendo exceffit mandatum, cum ipsi nunquam accusare intenderent. Quæ Glossæ solutio communiter refellitur ab Abbate in præfenti *num. 5. Anania num. 7.* ex quorum mente dicendum est, Canonicos non fuisse condemnatos in expensis, quia Archiepiscopus ad eorum petitionem citatus non fuit; sed tantum à Cælestino III. Innocentii prædecessore ex officio citatus: quæ sententiâ admiffa, cessat alia difficultas, cur videlicet Cælestinus contra legem *2. vers. ex longinquo, Cod. de exhib. reis.* Archiepiscopum citaverit antequam accusatores accusationis inscriberent. Cui difficultati non satisfaciunt Abbas *num. 2. Aretinus num. 2.* qui asserunt, dictum verficulum *ex longinquo,* non servari in Curia Romana. Veridè dicendum est, textum illum agere de citatione ad instantiam, & petitionem accusatoris, ut notat Glossa *ibi, verbo assensus;* non verò de citatione facta officio Judicis. Nec tandem obstat textus in *Authent. qui semel, Cod. quomodo & quando,* ubi post citationem non licet actori desistere. Nam responderetur textum illum tantum procedere in causis civilibus, non verò in criminalibus, ut docuerunt Innocent. & Cardinalis in præfenti, quos sequitur Anania *num. 3.* Videndus *Do. nel. lib. 22. cap. 5.*

Nec

13.
Dissol-
viur
secunda
difficul-
tas.

Nec obstat secunda difficultas supra expensa, pro cuius solutione distinguendum est. Aut enim agitur de eo, qui accusare omittit, & non vult accusationem inchoare, qui penitentiam ductus, re integrâ potest accusare, *dist. l. 3. vers. si is, cujus*. Idem dicendum videtur in eo, qui post propositam accusationem, ante inscriptionem licitè desistit. Aut agitur de illo, qui post accusationem desistit eo tempore, quo desistere non potest, & tunc in Turpillianum incidens amplius accusare nequit. *dist. l. 2. l. questum, in fine, l. abolitionem 16. Cod. ad leg. Jul. de adult.* Si autem desistat licitè, id est post inscriptionem, sed præcedente abolitione publica, vel legali, poterit accusationem repetere, juxta terminos legis 3. §. *ultim. in fine, ff. hoc tit. l. si cui 7. l. si interveniente, ff. ad Turpil.* secus verò si privata procedat abolitio, *l. mulier. §. ult. ubi Glossa, ff. ad Turpil. l. 1. C. de abolit.* Ubi autem quis ante inscriptionem licitè desistit, & insuper legitimè interrogatus, an velit proseguere accusationem, noluit, vel dixit se ulterius non accusaturum, licet postea etiam re integra accusare velit, non est audiendus. Quo casu procedit hic textus in *vers. Nos igitur*; si qui-

dem in ejus specie Canonici per Pontificem interrogati responderunt, accusare nolle. Sic etiam procedit textus in *dist. l. accusatione*, si expensas verba illa: *Aqua discedere te professus es*. Consonat Regula legis *queritur 14. vers. Remittentibus, ff. de adult. edict.* Sic planè non excluduntur in præsentem Canonici ab accusatione, nec silentium ipsorum perpetuum imponitur ex eo tantum, quod desistunt; quia cum ante inscriptionem, & per consequens illicitè fecerint, nihil erat eis imputandum, ac proinde nec excludendi erant. Arcentur ergo ab accusatione, quia interrogati per Pontificem dixerunt se accusare nolle: in quo sensu Innocentius dum in *vers. Nos igitur*, eos excludit, non expendit præcipuè desistentiam, de qua in *vers. sequenti*; sed interrogationem, & responsionem eorum; & sic non satis probat textus hic eam conclusionem, ad quam expeditur, & commendatur per Abbatem *num. 4.* & similiter dum Pontifex in *dist. vers. Nos igitur*, Canonicos repellit, & perpetuum eidem silentium imponit, non procedit specialiter in Romano Pontifice, ut existimabat Felinus *hic*.

C A P U T XV.

Idem a Salesburgen. Archiepiscopo.

Veniens ad Apostolicam Sedem Venerabilis f. n. b Pragen. c Episcopus inter alia proposuit coram nobis, quod cum esset filius d Sacerdotis, in Ecclesiam Pragen. concessum, & per Sedem Apostolicam confirmatum, homagium dil. f. n. Duci f Bohemix præstitit, ac regalia g recepit ab eo, sic subiciens Pragen. Ecclesiam servituti. Et infra: Undè nos prædictum Episcopum ad Festum Resurrectionis Dominicæ proximo præteritum peremptoriè meminimus citavisse. Idem verò Episcopus per nuntios, & litteras ad suam excusationem viarum discrimina, h consecrationem chrismatis imminentem, quod Filius Nobilis viri Bohemix Principis esset per ipsum baptizandus tunc temporis allegavit. Licet autem excusationes hujusmodi, sicut erant, frivolas existimantes, ipsum reputaverimus contumacem, nec i Procuratores ejus in causa possemus recipere criminali: eis tamen dil. fil. n. G. Sancti Angeli, & H. Sancti Eustachii Diacon. Card. concessimus auditores, ut si possent, illum aliquatenus excusarent. Cumque prædictus A. coram eis repetiisset objecta, ei fuit ex adverso responsum, quod cum olim super hoc ad Venerab. f. n. Margdeburg. Archiepiscopum literæ fuerint impetratæ, idem A. qui contra Episcopum solus agebat, in objectorum se videns probatione deficere, depositis vestibus, & pedibus nudis, ad pedes ejus humiliter se prosternens veniam postulavit, & quod adversus eum calumniosè processerat, est confessus. Cæterum cum super hoc mandato stare ejusdem Archiepiscopi juravisset, ipse præcepit proponere non auderet. Nos igitur intellectis per Cardin. eisdem, quæ fuerunt hinc inde proposita, cum Nobis expressius ipsius A. confessione constaret, ipsum juramentum præstitisse, ac tale recepisse mandatum, super impetitione dicti Episcopi silentium ei dedimus imponendum: propter contumaciam tamen Episcopo citationem, & purgationem propter infamiam indicentes.

N O T Æ.

1. a *Salesburgen.*] Ita etiam legitur in tertia collectione, *sub hoc titul. cap. 2.* & præfens Decretalis missa est Adalberto Regi Bohemix, cujus tempore intrusi fuerunt in eadem Ecclesia Henricus Præpositus, & Conradus 3. ut refert Bucelinus *tom. 1. Germania, fol. 43.* De hac Metropoli nonnulla notavi in *cap. 1. de conjug. servor.*

b *Pragensi.*] Pragensis civitas est Regni Bohemix, in qua primus Boleslaus II. cognomento Pius; Dux Bohemix, & Moravia, facultatem instituendi proprium Episcopum à Pontifice Joanne IX. & Othone I. Imperatore impetravit Anno Christi 967. qui Metropolitano Moguntino subiectus, ab eo consecrationem acciperet, ab